

עטרת תפארת

במחיצת רבינו הגדול מרן בעל אילת השחר זצוקללה"ה
טור שבעי מהחברות הגרמ"י שניידר שליט"א

פרשת

צו

הגדול

◆◆◆

שנת

תשפ"ג

◆◆◆

גליון 197

ערבי פסחים

טרדות והכנות לחג

עומדים כבר "ימים ספורים" לפני "חג הפסח", ועסוקים וטרודים בהכנות לחג, אשרי העם שככה לו. וכפי שהזכרנו, יש הרבה מה להביא מדברי רבינו, אם בהלכה ואם באגדה, וכבר הודפס בשעתו, הקונטרס "ערבי פסחים", הכולל הרבה מהדברים הנצרכים לקראת החג הבעל"ט. ועם זאת שמצות רבינו עלי, בעסק טהרת המקואות, ואין לזה - בין הזמנים... ממילא אין פנאי כמעט, להכין דברים מסודרים ליקרים שיחיו. אך משום אל תמנע טוב.. אנסה בכל זאת, להביא כמה דברים בעזה"י, לזיכו הרבים.

השגחה פרטית

ראשית, כששאלתי את רבינו, לפני עשר שנים, איזה חוברת משיחותיו להדפיס, לקראת חג הפסח? השיב "אמונה", שזה עיקר מצות הפסח. והי' אומר שפסח זה הזמן להתחזק באמונה "בהשגחה פרטית" בעיקר. ואמר שזה דבר ש"כל אחד ואחד" אם רק "לא יסגור" את העינים, יוכל לראות יום יום, השגחה פרטית אצלו.

לחיות "אמונה" בכל פרט

בחודש אדר תשס"ט לאחר שיחה נפלאה שאמר בישיבת "קול תורה" בירושלים, התבטא כך - שלמות באמונה זה "השגחה, השגחה..." והוסיף - אמונה זה לא סתם ידיעה שיש רבונו של עולם, אלא שהוא משגיח על כל פרט ופרט שקורה. וממילא אם אחד עושה יותר מדאי השתדלות, זה מורה שיש לו חוסר באמונה. אמונה צריך להיות "יחיה", וזה ע"י שחי בכל פרט ופרט לראות את הרבש"ע.

לא "לברוח" מהגזירה

והי' אומר שאחד מהדברים שיש להתבונן הרבה, זה מה שאדם מנסה לחלץ את עצמו מגזירת הבורא, והרבה פעמים בזה עצמו מביא את הגזירה. והי' מביא הרבה דוגמאות לזה, מהתורה ומדברי חז"ל הק', ונביא מעט מהם, מתוך מאמר שהרחיב בזה רבינו, בפרט במסעותיו בארצות הגולה. וכך אמר: הדבור הראשון בעשרת הדברות, הוא "אנוכי הי' אלוקיך", אמונה בה! ומצות אמונה כוללת הכל, כמו שאחז"ל בשלהי מכות תרי"ג מצוות נאמרו לו למשה, בא דוד והעמידן על אחת עשרה וכו' עד שבא חבקוק והעמידן על אחת. שנאמר "וצדיק באמונתו יחיה". וכמו שפירש שם רש"י שכשראו הנביאים שקשה לקיים את כל התורה העמידו את כללות התורה על מצוות אלו. וא"כ כשמדברים על אמונה זה כולל כבר הכל.

ומצות אמונה כוללת הרבה דברים. אך הדבר הראשון הוא אנכי הי' אלוקיך. ומצוה זו של אנכי הי' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, לומדים חז"ל שנאמר בזה שצריך להאמין שהקב"ה לא רק ברא את העולם אלא הוא גם "המנהיג" של הבריאה כולה. וזהו אשר הוצאתיך מארץ מצרים. השגחה והנהגה תמידית.

אמנם יש עוד מצוה באמונה "יודעת היום והשבות אל לבבך" מצות ידיעת השם יתברך. והאיך באים לידיעת השם, על ידי שרואים את הנהגת הקב"ה בבריאה, כמו יציאת מצרים ועוד הרבה דברים בהנהגת הקב"ה. וכשמכירים ומתבוננים בהנהגת ה' עם הבריאה באים לידיעת ה'.

והנה הפסוק אומר "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום", והיינו שיש הרבה פעמים שהאדם רוצה לעשות דברים שהם נגד רצון ה'. ואין הכונה דוקא כשעושה עבירה אלא שחושב לעשות איזה דבר, ורצון ה' הוא שיהיה להיפך, ולפעמים ניתן בחירה לאדם להוציא לפועל דברים שאינם כרצונו יתברך, אבל הרבה פעמים לא נותנים לו את האפשרות אלא "עצת ה' היא תקום".

אך אופן הדבר האיך יבוא שיהי' כרצון ה', לכא' הפשוט ביותר הי' שיבטל הקב"ה את מעשה האדם שרצה לעשות היפך רצונו יתברך ולא לתת לו אפשרות לעשות כרצונו. אבל אנו מוצאים הרבה פעמים שגם כאשר רצה האדם לעשות לא כרצון ה', עשה הקב"ה שהאדם בעצמו ע"י מעשיו הביא לידי כך שיתקיים רצון ה'. ונתקיים ע"י פעולותיו שהיו במטרה הפוכה שיבוא עצת ה' דוקא, וכמו שמצינו כמה דוגמאות לזה. הנה יוסף הצדיק חלם חלומות שהיה נראה מזה שהוא רוצה למשול על אחיו ולהשתרר עליהם, ומחמת זה נוצר מצב של וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום. ומה עשו השבטים כדי לבטל את מחשבותיו, מתחילה רצו להרגו, ועשה הקב"ה שבא ראובן והצילו מידם לאמר אל תשפכו דם, וזרקו אותו לבור וניצל ממנו, ולא הסתפקו בזה אלא מכרו אותו למצרים להיות עבד. ובזה היה נראה ודאי שכבר לא יבוא לידי השתררות עליהם ולמשול בהם, כי הרי יהיה עבד, ורחוק מבית אביו ומאחיו, ויהיה בין אנשים זרים, ובודאי לא יבוא להיות מלך. אך האמת היה שדבר זה בעצמו היה הסיבה שבא על ידי זה למלוכה. ונמצא שהם בעצמם על ידי מעשיהם הם הביאוהו להיות מלך.

הרי לנו שכשרוצה הקב"ה שעצת ה' תקום, אינו מסתפק בזה שלא יתקיימו מעשה האדם, אלא אדרבה עושה שעל ידי המעשים שבני אדם עושים ורוצים שלא יתקיים הדבר, במעשים אלו בעצמם הם מביאים את התכלית שרוצה הקב"ה.

וכן מצאנו אצל פרעה שעשה כל מיני גזירות כדי שישארו כלל ישראל לעבדים במצרים. ובאותו יום שנולד משה רבינו מושיען של ישראל, קרא והכריז לכולם כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו. ואין לך דבר גדול מזה שנראה לעיני בני אדם שבודאי לא יולד גואל. שהרי כל הבן הילוד אפי' מצרי יושלך ליאור. אך מה היה בסוף על ידי הגזירה הזו עצמה לזרוק ליאור, בא משה רבינו לבית פרעה ופרעה בעצמו גידל אותו כמה שנים בביתו, ע"י שהצילתו בתיה בת פרעה. ואפי' נתנה

שכר למינקת, וגידלתו בבית פרעה וממנו יצא מושיען של ישראל.

ונמצא ג"כ דאדרבה ע"י גזירותיו של פרעה שעשה בכל כחו שלא תתקיים גזירת המקום, מכח גזירה זו בעצמה באה הגאולה, ונתגדל מושיען של ישראל, כמו שהיה רצונו של הקב"ה. וכן מציינו בעוד הרבה מקומות.

ויש לנו להתבונן בכל דברים אלו כדי ללמוד האין הנהגת הקב"ה בעולם, עד שאדם עושה ואינו יודע מה שהוא עושה, כי האדם חושב שהוא יעשה להיפך מרצונו יתברך, ואדרבה עצת ה' היא תקום שמתוך כך מתקיימת עצת ה'. וכאן הביא את יוסף מוקיר שבת ועוד...

ואמר, ולמדים אנו מכל זה הנהגה מיוחדת מה שעושה הקב"ה. ורואים את ההשגחה פרטית, וכל זה נכלל בצדיק באמונתו יחיה, וב"אמונתו יחיה" היינו שכל מה שרואים את הנהגה של הקב"ה זה הכל נכלל באמונה, וזה מחזק את האדם לראות את ההשגחה, לדעת כי העולם הוא לא הפקר! ואדרבה מה שהאדם לא רוצה עושה הקב"ה שזה יהיה סיבה לקיים את עצת ה'. והיא תקום.

ויש עוד מקומות שיש להתבונן בהם, וללמוד מכל זה שאי אפשר לעשות נגד רצון ה' אלא עצת ה' היא תקום. והוא מנהיג את העולם בהשגחה פרטית, והוא עושה הכל! ומה שרוצה שיהיה זה יהיה! ומה שאינו רוצה שיהיה לא יהיה...

וצריך להתחזק בידיעה זו כי כל מה שנעשה בעולם זה מתוכנן ולא לחשוב שזה מקרה, אלא הכל מתוכנן בתכלית כמו שהקב"ה רוצה. ואפי' בזמנינו כשרואים את קיום כלל ישראל בין אומות העולם והחילוניים, ואת כל הגזירות, צריך לדעת שזה הכל מתוכנן. ואפי' שאנחנו לא מבינים את הכל, בסוף נראה האין הכל נעשה באופן מופלא במחשבה תחילה. וכמו שהיה במגילת אסתר שהיה כל פרט ופרט בתכלית, הכל כדי שיבוא התכלית מה שרצה הקב"ה. המן הרשע עשה עץ, ולמה עשה את זה כי רצה הקב"ה שיהיה עץ מוכן לתלותו עליו, והוא בעצמו עשאו. וכך הוא בכל המקומות שהכל נעשה בהשגחה.

וככל מה שנתחזק יותר באמונה נזכה ע"י הכל. ועי"ז זוכים למתן תורה, כי זה הדבר הראשון של מתן תורה אנכי ה' אלוקיך, וזה העיקר כמו שכתוב וצדיק באמונתו יחיה. ובודאי בשביל להסתכל על הבריאה בעין כזו צריך ללמוד תורה. וכמו צריך להתחזק גם במדות ובתפילה ובכל המעלות. וזה היסוד שצריך לדעת כי אין מקרה, ואנשים סבורים שנעשה לפי מה שהם רוצים, ולכן עושים כל מיני השתדלויות וסבורים שיוצא מזה מה שהם רוצים, אך אינו כן, כי לעולם לא יבוא רק מה שהקב"ה רוצה. יעזור הקב"ה שנתחזק באמונה ולקיים "וצדיק באמונתו יחיה" וממילא נתחזק בכל מה שיוצא מזה, בתורה, בתפילה, במדות. ויעזור הקב"ה שנזכה כולנו למתן תורה ולקבלת התורה, ולהתחזק ביראת ה' ואהבתו, ע"כ.

מעשה מופלא..

ופלא ה', פעם אחת, מעשה "השגחה פרטית" בענין דרשה זו עצמה.

כשהי' רבינו בלוס אנג'לס, הכין לומר דרשה מסוימת, ובסוף כשפתח פיו במשא, דיבר על ענין דרשה זו, של השגחה פרטית בהרחבה, והי' הדבר לפלא, למה לא אמר את מה שהכין לומר.

ואמר לנו, שבבואו לדרוש, הושיט ידו לכיס החליפה, שהי' מונח שם דפי הדרשה, וכשפתח רואה את הדרשה הזאת, על השגחה, [שהי' אצלו ג"כ], וחשב בלבו, היות שזימן הקב"ה שאוציא דפים אלו, כנראה שרוצה שאדבר על זה, ולכן שינה מתוכניתו לדבר על נושא אחר לגמרי, מוראדיג!!

ניתן להשיג הגליון ברש"י 14 קומה 2 בניילונים ע"י הדלת

וזכיר כמה חידושי דינים מרבינו בנוגע לפסח = בזמנינו שמנקים הדק היטב כל מקום בבית, חובה יתירה לפזר פתיתים, ויראה שיהי' אחד מהם "כזית", וזהיר למניח את הפתיתים שיעטפם היטב שלא יפלו פירורים. = הי' מזהיר מאד לבדוק במקרה ובמקפא, שהרבה פעמים משאירים שם עוגות וכדו', [וגם אחרי שניקו מצוי שאורזים היטיב ומניחים במקפא במחשבה להשתמש בו קודם הפסח, ובסוף שוכחים אותו שם]. ~ אין צריך להשתדל שיהי' לו חמץ לשרוף, ואם גמר את כל החמץ קודם י"ד, לא הפסיד מצוה.

~ ~ ~

~ מן הדין אין צריך לחזור ולומר מה נשתנה, אחרי ששאלו הבנים, אך ראוי לחזור ולומר, היות ובדרך כלל הילדים מחסירים כמה מלים.

~ אסור לגנוב את האפיקומן בלי רשות האב, דיש ראשונים דגונב ע"מ למיקט הוא גם אם חושב להחזיר אח"כ. אך יכול האב לומר שנותן רשות לקחת, ואז אי"ז גניבה.

~ שיעור אכילת פרס יש לנהוג ל - 4 דקות. ויש להיזהר מאד "בכל ימי החג" להקפיד לאכול לכל הפחות כזית א' בתוך שיעור זה, דאל"ה נכשלים בארבע ברכות של ברכת המזון לבטלה ח"ו.

~ מצה שנחסרה, הורה החזו"א שמועיל אם יחרכנה באור לעשותה שלם. [ואי"ז נוגע לאין אפי' אחר אפי' דשבת, משום דלגבי ברכת המוציא סגי במה שנראית שלימה].

~ לכתחילה יש לשתות יין בארבע כוסות, וגם יין דל כהל משמח הוא. אמנם נשים לא ישתו יין, כמבואר בגמ', אלא ישתו דוקא מיץ ענבים. וכן יש להקל לקטנים ונערים לשתות מיץ ענבים.

~ לענין כזית מצה "שלכם" לכל בני הבית, בעצם לקחת המצה לידו, הרי זה נחשב "למעשה קנין".

~ לאחר שתיית כוס ראשון אם נמשך הרבה זמן באמירת ההגדה, נמצא שעובר שיעור עיכול, ושיעור עיכול במשקין הוא זמן מועט, וצריך לברך ברכה אחרונה אחרי כוס ראשון.

לשאלת יקירנו הרה"ג ר' יוסף פוגל זצ"ל, אם צריך לבדוק פירורים פחות מכזית, אמר, וכי אתה יודע בבירור שאין שם כזית?

והוסיף, ישנם מקומות שלא נכנס שם כזית חמץ, אבל "היצר הרע" מצליח להיכנס לכל מקום. ואף אם מבערים את החמץ אבל את היצר הרע קשה מאד לבער...

והי' רצון שנזכה כבר, בהאי שתא, לאכול מן הזבחים ומן הפסחים, אשר יגיע דמם על קיר מזבחך לרצון.

"אוהנים דבריה"

זהירות בשבת הגדול

הי' מעורר רבינו, שבשבתות כאלו, שאין בשיגרה, צריך שימת לב מיוחדת, מבעוד יום, שלא יבואו לידי חילול שבת ח"ו.

ובפרט השוהים חוץ לביתם, יראו להתכונן ולבדוק את כל הדברים, אם בעניני הוצאה, ובעניני האור, שיהי' כדון. [ופעמים גם כשיש גנרטור, אך ישנן חיישנים המדליקים את התאורה וכדו'].

ובהיות רבינו בחו"ל, העדיף מאד לחזור לשבת הביתה - כשהי' שייך.

ונימק, כשנמצאים במקום אחר, יש יותר חששות לחילול

ניתן להאזין מידי יום לדבר תורה בהלכה ואגדה (לע"ע בהלכות פסח) מרשכבה"ג רבינו מרן ראש הישיבה זצוק"ל שנמסר ע"י תלמידו החברותא הגרמ"י שניידר שליט"א בקו אילת השחר 0799-555555-555 שלוחה 7 ובקול הלשון

לתרומות והנצחות ניתן לתרום בנדירים פלוס ע"ש אוצרות פרי חיים או מספר הטלפון 03-763-0585 קוד 1979 - שלוחה 4 להערות והארות ולקבלת הגליון ניתן לפנות למייל - s31626532@gmail.com

לתועלת הרבים ניתן להאזין לדברים על פרשת השבוע מרבינו הגדול מרן בעל אילת השחר זצוקללה"ה.

ע"י יבדלה"ט החברותא שליט"א כמידי עש"ק בקו אילת השחר שמספרו 0799-555-555 שלוחה 6.